

Vergaderjaar 2005–2006

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 7

**BRIEF VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE
INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 december 2005

Op 10 augustus 2005 heeft de Commissie haar toezichtsrapport inzake het onderzoek van de Commissie naar het AIVD-onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens vastgesteld. Dit rapport is bij brief d.d. 11 augustus 2005 aan de Minister van BZK aangeboden. Op 26 oktober 2005 heeft de Minister het rapport, alsmede zijn reactie op het rapport, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal verzonden.¹ De reactie van de Minister geeft de Commissie aanleiding de volgende opmerkingen te maken.

De Minister gaat op blz. 2 van zijn reactie in op de samenwerkingsverbanden van de AIVD met buitenlandse collega-diensten en de onduidelijkheid over de vraag wie (inhoudelijk) verantwoordelijk was voor enkele gezamenlijke operaties met een buitenlandse collega-dienst.

De Commissie constateert dat kennelijk bij de Minister de indruk is ontstaan dat er geen teamopdracht aan de operaties ten grondslag lag. Uit het onderzoek van de Commissie blijkt dat de teamopdracht van het team dat de proliferatie van massavernietigingswapens onderzoekt de basis voor de bedoelde samenwerkingsverbanden was. Door de afdeling Speciale Operaties (SO) waren deze operaties feitelijk ondergebracht bij dat proliferatieteam. Dit geeft aan dat binnen de dienst er ook vanuit werd gegaan dat deze operaties onder de teamopdracht van dit team vielen. Dit oordeel is gestoeld op gesprekken met de betrokken functionarissen van de AIVD en op uitgebreid dossieronderzoek waarbij de Commissie inzage heeft gehad in alle relevante stukken.

Het probleem dat hier speelde betrof met name de vraag welke richting aan de hier bedoelde operaties moest worden gegeven en welk onderdeel van de dienst daarvoor en voor het houden van het vereiste toezicht verantwoordelijk was. Over deze vraag geven de mandaatregels van de AIVD niet volledig uitsluitel. Vandaar ook dat er binnen de dienst verwarring heeft kunnen ontstaan over deze kwestie (zie het toezichtsrapport blz. 5).

¹ Kamerstukken II 2005/06, 29 924, nr. 5.

Op blz. 2 en 3 van zijn reactie gaat de Minister in op de samenwerking van de AIVD met buitenlandse collega-diensten en de vereisten die in dat kader dienen te worden gesteld.

In haar rapport stelt de Commissie dat bij de samenwerking met buitenlandse collega-diensten een *zekere mate* van toezicht is vereist (blz. 5). De Minister geeft in zijn reactie aan dat hij dezelfde mening is toegedaan. De Minister stelt dan vervolgens dat de Commissie pleit voor een «volledig inhoudelijke beoordeling van de operaties». Een dergelijke opvatting valt echter niet in het toezichtsrapport te lezen en druist zelfs in tegen de bewoordingen ervan.

De Commissie pleit in haar toezichtsrapport slechts voor een *verdergaande vorm* van toezicht bij het bestaan van bijzondere omstandigheden. Als bijzondere omstandigheden noemt de Commissie de inzet van agenten van een buitenlandse collega-dienst op Nederlands grondgebied, dan wel (directe) betrokkenheid van bronnen van de AIVD. Naar het oordeel van de Commissie moeten deze vereisten ook worden gesteld ten aanzien van collega-diensten die als betrouwbaar worden gezien.¹ Het optreden van agenten van een (betrouwbare) buitenlandse collega-dienst op Nederlands grondgebied moet immers worden gezien als een inbreuk op de Nederlandse soevereiniteit. Niet voor niets zijn daar dan ook blijkens de wetsgeschiedenis duidelijke eisen aan gesteld (zie het toezichtsrapport blz. 5–6), welke neerkomen op toezicht door de AIVD.

Als tweede bijzondere omstandigheid ziet de Commissie de (directe) betrokkenheid van bronnen van de AIVD. Voor deze bronnen heeft (het hoofd van) de dienst namelijk een bijzondere verantwoordelijkheid (art. 15 WIV 2002). Om daadwerkelijk in te kunnen staan voor de veiligheid van deze bronnen is een bepaalde mate van toezicht op de samenwerkingsrelatie vereist.

De Commissie spreekt in haar toezichtsrapport dus niet van een «volledig inhoudelijke beoordeling van de operaties», zeker niet bij de samenwerkingsverbanden waar in casu sprake van was.

Een afschrift van deze brief zendt de Commissie aan Minister Remkes.

Voorzitter CTIVD,
Mr. I. P. Michiels van Kessenich-Hoogendam

Secretaris CTIVD,
Drs. P. W. M. Wiegiers

¹ Dergelijke samenwerkingsverbanden zullen ook niet snel worden aangegaan met collega-diensten die niet dit predikaat kunnen dragen. Zie in dit verband tevens blz. 6–7 van het toezichtsrapport waar de Commissie – evenals de Minister – ingaat op de betrouwbaarheids-eisen die dienen te worden gesteld bij het samenwerken met buitenlandse collega-diensten.